Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 14ης Μαρτίου 2024*

«Παράβαση κράτους μέλους – Ερήμην διαδικασία – Συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας – Άρθρο 127, παράγραφος 1 – Μεταβατική περίοδος – Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) – Εκτέλεση διαιτητικής απόφασης που επιδικάζει αποζημίωση – Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την οποία η καταβολή της αποζημίωσης χαρακτηρίζεται κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά – Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ – Καλόπιστη συνεργασία – Υποχρέωση αναστολής της διαδικασίας – Άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ – Διεθνής σύμβαση μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών συναφθείσα πριν από την ημερομηνία προσχώρησής τους στην Ένωση – Συμφωνία διά την ρύθμισιν των σχετιζομένων προς τας επενδύσεις διαφορών μεταξύ Κρατών και υπηκόων άλλων Κρατών (ICSID) – Εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Εθνικό δικαστήριο που αποφαίνεται σε τελευταίο βαθμό – Υποχρέωση υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως – Άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Αναστολή της χορήγησης ενίσχυσης»

Στην υπόθεση C-516/22,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, η οποία ασκήθηκε στις 29 Ιουλίου 2022,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την L. Armati και τους P.-J. Loewenthal και T. Maxian Rusche,

προσφεύγουσα,

κατά

Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενου από τον M. S. Fuller,

καθού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, Z. Csehi, M. Ilešič, I. Jarukaitis και Δ. Γρατσία, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Νοεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, με την απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), της 19ης Φεβρουαρίου 2020, στην υπόθεση Micula v Romania (στο εξής: επίμαχη απόφαση), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, καθώς και από το άρθρο 108, παράγραφος 3, από το άρθρο 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, και από το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (στο εξής: Συμφωνία αποχώρησης), η οποία υιοθετήθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2019.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

2 Η Συμφωνία αποχώρησης, η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) με την απόφαση (ΕΕ) 2020/135 του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2020 (ΕΕ 2020, L 29, σ. 1), τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο της 185, την 1η Φεβρουαρίου 2020.

3 Το άρθρο 2, στοιχείο ε′, της Συμφωνίας αποχώρησης ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

ε) “μεταβατική περίοδος”: η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 126».

4 Το άρθρο 86 της Συμφωνίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξακολουθεί να έχει δικαιοδοσία να εκδίδει προδικαστικές αποφάσεις κατόπιν αιτήσεων που υποβάλλονται από δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.»

5 Το άρθρο 87 της εν λόγω Συμφωνίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Νέες υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει παραβεί υποχρέωσή του εκ των Συνθηκών ή βάσει του τέταρτου μέρους της παρούσας συμφωνίας πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύναται, εντός 4 ετών μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 258 […] ΣΛΕΕ ή στο άρθρο 108 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο […] ΣΛΕΕ, κατά περίπτωση. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί των υποθέσεων αυτών.»

6 Το άρθρο 126 της ίδιας Συμφωνίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μεταβατική περίοδος», ορίζει τα εξής:

«Προβλέπεται μεταβατική περίοδος ή περίοδος υλοποίησης, η ημερομηνία έναρξης της οποίας είναι η ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας συμφωνίας και η ημερομηνία λήξης της η 31η Δεκεμβρίου 2020.»

7 Το άρθρο 127 της Συμφωνίας αποχώρησης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής της μεταβατικής περιόδου», ορίζει τα εξής:

«1. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στην παρούσα συμφωνία, το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται για το Ηνωμένο Βασίλειο και εντός αυτού κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

[…]

3. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το εφαρμοστέο δυνάμει της παραγράφου 1 δίκαιο της Ένωσης παράγει σε σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο και εντός του Ηνωμένου Βασιλείου τα ίδια έννομα αποτελέσματα με εκείνα τα οποία παράγει εντός της Ένωσης και των κρατών μελών της, και ερμηνεύεται και εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ίδιες μεθόδους και αρχές με εκείνες που εφαρμόζονται εντός της Ένωσης.

[…]

6. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στην παρούσα συμφωνία, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, οποιαδήποτε αναφορά στα κράτη μέλη η οποία περιλαμβάνεται στο εφαρμοστέο δυνάμει της παραγράφου 1 δίκαιο της Ένωσης, μεταξύ άλλων όπως υλοποιείται και εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη, θεωρείται ότι καλύπτει και το Ηνωμένο Βασίλειο.»

Το διεθνές δίκαιο

Η Συμφωνία ICSID

8 Η Συμφωνία διά την ρύθμισιν των σχετιζομένων προς τας επενδύσεις διαφορών μεταξύ Κρατών και υπηκόων άλλων Κρατών, η οποία συνήφθη στην Ουάσιγκτον στις 18 Μαρτίου 1965 (στο εξής: Συμφωνία ICSID) και τέθηκε σε ισχύ ως προς το Ηνωμένο Βασίλειο στις 18 Ιανουαρίου 1967 και ως προς τη Ρουμανία στις 12 Οκτωβρίου 1975, προβλέπει στο άρθρο 53, παράγραφος 1, τα εξής:

«Η [διαιτητική] απόφασις δεσμεύει τα μέρη μη υποκειμένη εις έφεσιν ή έτερον ένδικον μέσον πλην των εν τη παρούση Συμφωνία προβλεπομένων. Έκαστον μέρος οφείλει να συμμορφωθή προς την απόφασιν κατά τους ορισμούς αυτής […]».

9 Το άρθρο 54, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ορίζει τα εξής:

«Έκαστον Συμβαλλόμενον Κράτος αναγνωρίζει πάσαν απόφασιν εκδοθείσαν εν τω πλαισίω της παρούσης Συμφωνίας ως υποχρεωτικήν και θέλει εξασφαλίσει την εκτέλεσιν εν τω εδάφει αυτής των υπό της αποφάσεως επιβαλλομένων χρηματικών υποχρεώσεων ως εάν επρόκειτο περί οριστικής αποφάσεως δικαστηρίου λειτουργούντος εν τω εδάφει του Κράτους τούτου. […]»

10 Το άρθρο 64 της εν λόγω Συμφωνίας ορίζει τα εξής:

«Πάσα διαφορά αναφυομένη μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών περί την ερμηνείαν ή την εφαρμογήν της παρούσης Συμφωνίας, ήτις δεν ήθελεν επιλυθή φιλικώς, φέρεται ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου κατόπιν αιτήσεως υποβαλλομένης υφ' οιουδήποτε των διαδίκων μερών, εκτός εάν τα ενδιαφερόμενα Κράτη ήθελον συμφωνήσει έτερον τινά τρόπον διακανονισμού.»

11 Το άρθρο 69 της Συμφωνίας ορίζει τα εξής:

«Παν Συμβαλλόμενον Κράτος υποχρεούται εις την λήψιν των νομοθετικών ή άλλων μέτρων άτινα ήθελον κριθή αναγκαία ώστε ν' αποκτήσουν ισχύν αι διατάξεις της παρούσης Συμφωνίας εις το έδαφος αυτού.»

Η ΔΕΣ

12 Η διμερής επενδυτική συμφωνία που συνήφθη στις 29 Μαΐου 2002 μεταξύ της Κυβέρνησης του Βασιλείου της Σουηδίας και της Ρουμανικής Κυβέρνησης σχετικά με την προώθηση και την αμοιβαία προστασία των επενδύσεων (στο εξής: ΔΕΣ) τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2003 και προβλέπει στο άρθρο 2, παράγραφος 3, τα εξής:

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος διασφαλίζει ανά πάσα στιγμή δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από επενδυτές του άλλου συμβαλλόμενου μέρους και δεν εμποδίζει με αυθαίρετα μέτρα ή με μέτρα που εισάγουν διακρίσεις τη διοίκηση, τη διαχείριση, τη διατήρηση, τη χρήση, την εκμετάλλευση ή τη διάθεση από τους ως άνω επενδυτές των εν λόγω επενδύσεων […]».

13 Το άρθρο 7 της ΔΕΣ προβλέπει ότι οι διαφορές μεταξύ επενδυτών και συμβαλλομένων χωρών επιλύονται, μεταξύ άλλων, από διαιτητικό δικαστήριο το οποίο εφαρμόζει τη Συμφωνία ICSID.

Ιστορικό της διαφοράς

Η διαιτητική διαδικασία

14 Στις 22 Φεβρουαρίου 2005 η Ρουμανία κατήργησε, ενόψει της προσχώρησής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα περιφερειακό καθεστώς επενδυτικών ενισχύσεων με τη μορφή φορολογικών κινήτρων (στο εξής: επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων).

15 Στις 28 Ιουλίου 2005, οι Ioan και Viorel Micula, Σουηδοί υπήκοοι, καθώς και οι European Food SA, Starmill SRL και Multipack SRL (στο εξής: επενδυτές), εταιρίες των οποίων ασκούσαν τον έλεγχο, ζήτησαν, σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΔΕΣ, τη σύσταση διαιτητικού δικαστηρίου βάσει της Συμφωνίας ICSID, προκειμένου να επιτύχουν την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν λόγω της κατάργησης του επίμαχου καθεστώτος ενισχύσεων του οποίου είχαν επωφεληθεί πριν από την εν λόγω κατάργηση.

16 Με τη διαιτητική απόφασή του της 11ης Δεκεμβρίου 2013 (στο εξής: διαιτητική απόφαση), η οποία εκδόθηκε μετά την προσχώρηση, την 1η Ιανουαρίου 2007, της Ρουμανίας στην Ένωση, το διαιτητικό δικαστήριο έκρινε ότι, καταργώντας το επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων, η Ρουμανία προσέβαλε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των επενδυτών, οι οποίοι θεωρούσαν ότι τα επίμαχα φορολογικά κίνητρα θα ήταν διαθέσιμα έως τις 31 Μαρτίου 2009, δεν ενήργησε με διαφάνεια, καθόσον δεν ενημέρωσε εγκαίρως τους επενδυτές, και δεν εξασφάλισε δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση των επενδύσεων που αυτοί είχαν πραγματοποιήσει, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, της ΔΕΣ. Ως εκ τούτου, το διαιτητικό δικαστήριο υποχρέωσε τη Ρουμανία να καταβάλει στους επενδυτές, ως αποζημίωση, το ποσό των 791 882 452 ρουμανικών λέι (RON) (περίπου 178 εκατομμυρίων ευρώ), το οποίο ποσό καθορίστηκε λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τις ζημίες που φέρονται να υπέστησαν οι επενδυτές κατά το χρονικό διάστημα από τις 22 Φεβρουαρίου 2005 έως τις 31 Μαρτίου 2009.

17 Από το 2014 οι επενδυτές έχουν ζητήσει την αναγνώριση και την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως στο Βέλγιο, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η Επιτροπή παρενέβη σε όλες τις ανωτέρω διαδικασίες προκειμένου να αντιταχθεί στην αναγνώριση και εκτέλεση.

Η διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής

18 Στις 26 Μαΐου 2014 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2014) 3192 final [Κρατική ενίσχυση SA.38-517 (2014/NN) – Ρουμανία – Διαιτητική απόφαση Micula κατά Ρουμανίας της 11ης Δεκεμβρίου 2013 – Διαταγή αναστολής της ενίσχυσης], με την οποία απαίτησε από τη Ρουμανία να αναστείλει αμέσως κάθε πράξη η οποία θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή ή την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, καθόσον μια τέτοια πράξη θα θεωρούνταν παράνομη κρατική ενίσχυση, χορηγούμενη κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, έως ότου η Επιτροπή λάβει τελική απόφαση επί της συμβατότητας του εν λόγω μέτρου με την εσωτερική αγορά.

19 Την 1η Οκτωβρίου 2014 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2014/C 393/03 [Κρατική ενίσχυση – Ρουμανία – Κρατική ενίσχυση SA. 38517 (2014/C) (πρώην 2014/NN) – Εφαρμογή της διαιτητικής απόφασης Micula κατά Ρουμανίας της 11ης Δεκεμβρίου 2013 – Πρόσκληση για υποβολή παρατηρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (ΕΕ 2014, C 393, σ. 27)] (στο εξής: απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας), με την οποία ενημέρωσε τη Ρουμανία για

την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ σε σχέση με τη μερική εκτέλεση από τη Ρουμανία, στις αρχές του 2014, της διαιτητικής αποφάσεως, καθώς και με οποιαδήποτε μεταγενέστερη εφαρμογή ή εκτέλεση της εν λόγω διαιτητικής αποφάσεως.

20 Στις 30 Μαρτίου 2015 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2015/1470 της Επιτροπής, της 30ής Μαρτίου 2015, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.38517 (2014/C) (πρώην 2014/NN) την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ρουμανία – Διαιτητική απόφαση Micula κατά Ρουμανίας της 11ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ 2015, L 232, σ. 43) (στο εξής: τελική απόφαση).

21 Οι αιτιολογικές σκέψεις 126 έως 129 της τελικής αποφάσεως, οι οποίες παρατίθενται υπό τον τίτλο «Η εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προστατεύονται από το άρθρο 351 της Συνθήκης» και αντιστοιχούν, κατ' ουσίαν, στα σημεία 51 έως 54 της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας, έχουν ως εξής:

«(126) Το άρθρο 351 [ΣΛΕΕ] προβλέπει ότι "τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνήφθησαν […] για τα κράτη που προσχωρούν, πριν από την ημερομηνία της προσχώρησής τους, μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών αφενός, και ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, αφετέρου, δεν θίγονται από τις Συνθήκες". Στην παρούσα περίπτωση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις στα οποία βασίζονται οι [επενδυτές] είναι εκείνα που απορρέουν από τη ΔΕΣ.

(127) Από τη διατύπωση του άρθρου 351 [ΣΛΕΕ] είναι σαφές ότι το άρθρο δεν ισχύει στην παρούσα περίπτωση, εφόσον η ΔΕΣ αποτελεί συμφωνία που συνήφθη μεταξύ δύο κρατών μελών της Ένωσης, της Σουηδίας και της Ρουμανίας, και όχι Συνθήκη "μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών αφενός, και ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, αφετέρου". Αντίστοιχα, η εφαρμογή του δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις στην παρούσα υπόθεση δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προστατεύονται από το άρθρο 351 [ΣΛΕΕ].

(128) Εν προκειμένω, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι βάσει του δικαίου της Ένωσης ισχύουν διαφορετικοί κανόνες για τις ενδοενωσιακές ΔΕΣ, αφενός, και τις ΔΕΣ που συνάπτονται μεταξύ ενός κράτους μέλους της Ένωσης και μιας τρίτης χώρας, αφετέρου. Στην περίπτωση των ενδοενωσιακών ΔΕΣ, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τέτοιου είδους συμφωνίες είναι αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης, μη συμβατές με τις διατάξεις των Συνθηκών και πρέπει, συνεπώς, να θεωρούνται άκυρες. […]

(129) Η Ρουμανία είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος της […] [Συμφωνίας] ICSID, στην οποία προσχώρησε πριν από την ένταξή της στην Ένωση. Ωστόσο, επειδή καμία τρίτη χώρα που να αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος στη [Συμφωνία] ICSID δεν αποτελεί μέρος της ΔΕΣ που εμπλέκεται στην παρούσα διαδικασία, το άρθρο 351 [ΣΛΕΕ] δεν είναι συναφές στην παρούσα υπόθεση.»

22 Το διατακτικό της τελικής αποφάσεως προβλέπει, στο άρθρο 1, ότι η καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική απόφαση στην ενιαία οικονομική μονάδα η οποία αποτελείται από τους επενδυτές, την European Drinks, τη Rieni Drinks, τη Scandic Distilleries, την Transilvania General Import-Export και τη West Leasing International συνιστά «κρατική ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η οποία είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά.

23 Κατά το άρθρο 2 της ως άνω αποφάσεως, η Ρουμανία υποχρεούται να μην καταβάλει καμία ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά ενίσχυση, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1, και να ανακτήσει εκείνες οι οποίες είχαν ήδη καταβληθεί στις οντότητες που συνιστούν αυτή την ενιαία οικονομική μονάδα, καθώς και κάθε ενίσχυση η οποία είχε καταβληθεί στις οντότητες αυτές και δεν είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ ή η οποία επρόκειτο να καταβληθεί μετά την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως.

Η διαδικασία ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης

24 Με την απόφαση της 18ης Ιουνίου 2019, European Food κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-624/15, T-694/15 και T-704/15, EU:T:2019:423), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε, στο σύνολό της, την τελική απόφαση, με το σκεπτικό, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα ratione temporis για την έκδοσή της δυνάμει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ (στο εξής: απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου).

25 Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 91 και 92 της ως άνω αποφάσεως, έκρινε ότι, καθόσον η Επιτροπή δεν διέκρινε, όσον αφορά τα προς ανάκτηση ποσά, μεταξύ εκείνων που αφορούσαν το προ της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ένωση χρονικό διάστημα και εκείνων που αφορούσαν το μετά την προσχώρηση χρονικό διάστημα υπερέβη τις αρμοδιότητές της σχετικά με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, ασκώντας αναδρομικώς τις αρμοδιότητες που διαθέτει δυνάμει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ σε πράξεις προγενέστερες της εν λόγω προσχώρησης και ότι, ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορούσε να χαρακτηρίσει την καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική απόφαση ως «κρατική ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

26 Περαιτέρω, το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 98 έως 111 της εν λόγω αποφάσεως, έκρινε ότι, δεδομένου ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν είχε εφαρμογή ratione temporis και ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, η τελική απόφαση, ελλείψει διάκρισης μεταξύ των προς ανάκτηση ποσών ανάλογα με το αν αφορούσαν το προγενέστερο ή το μεταγενέστερο της επίμαχης προσχώρησης χρονικό διάστημα, ήταν παράνομη καθόσον χαρακτήριζε ως «πλεονέκτημα» και ως «κρατική ενίσχυση», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, τη χορήγηση της εν λόγω αποζημιώσεως τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα πριν από την έναρξη ισχύος του δικαίου της Ένωσης στη Ρουμανία.

27 Στις 27 Αυγούστου 2019 η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου.

Η διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου

28 Στις 17 Οκτωβρίου 2014 η διαιτητική απόφαση καταχωρίστηκε στο High Court of England and Wales (ανώτερο δικαστήριο Αγγλίας και Ουαλίας, Ηνωμένο Βασίλειο), σύμφωνα με τις διατάξεις του Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966 (νόμου του 1966 περί διαιτησίας σε διεθνείς επενδυτικές διαφορές), με τον οποίο τέθηκε σε εφαρμογή η Συμφωνία ICSID στο Ηνωμένο Βασίλειο.

29 Στις 20 Ιανουαρίου 2017 το ως άνω δικαστήριο απέρριψε την ανακοπή της Ρουμανίας κατά της εν λόγω καταχωρίσεως. Αντιθέτως, ανέστειλε την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης.

30 Στις 27 Ιουλίου 2018 το Court of Appeal (εφετείο, Ηνωμένο Βασίλειο) έκρινε ότι, βάσει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που καθιερώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τα αγγλικά δικαστήρια δεν είχαν τη δυνατότητα να διατάξουν την άμεση εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως για όσο χρόνο υπήρχε απόφαση της Επιτροπής η οποία απαγόρευε στη Ρουμανία να καταβάλει την αποζημίωση που επιδικάσθηκε με τη διαιτητική απόφαση. Με βάση το σκεπτικό αυτό, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την ασκηθείσα από τους επενδυτές έφεση κατά της αναστολής της εκτέλεσης της διαιτητικής αποφάσεως την οποία είχε διατάξει το High Court.

31 Στις 19 Φεβρουαρίου 2020 το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) διέταξε, με την επίμαχη απόφαση, την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως. Η Επιτροπή μετέσχε στη διαδικασία αυτή ως παρεμβαίνουσα.

Η επίμαχη απόφαση

32 Με την επίμαχη απόφαση, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) απέρριψε κατ' αρχάς, στις σκέψεις 41 έως 57 αυτής, τον ισχυρισμό των επενδυτών ότι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου είχε ως συνέπεια τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου να μην υποχρεούνται πλέον, δυνάμει της υποχρεώσεως καλόπιστης συνεργασίας, να αναστείλουν την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως. Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο, με τη σκέψη 56 της επίμαχης αποφάσεως, εξέφρασε ανησυχίες για το ενδεχόμενο έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων με το ίδιο αντικείμενο μεταξύ των ίδιων διαδίκων και έκρινε ότι αδυνατούσε να αποφανθεί ότι δεν υφίστατο πραγματικά κίνδυνος σύγκρουσης μεταξύ των αποφάσεων αυτών, ότι, εάν προέκυπτε πράγματι σύγκρουση μεταξύ των διαφόρων αποφάσεων, οι συνέπειες της σύγκρουσης αυτής θα συνιστούσαν σοβαρό εμπόδιο στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και ότι η ύπαρξη εκκρεμούς αναιρετικής διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου αρκούσε, κατ' αρχήν, για να θεωρηθεί ότι είχε εφαρμογή η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας.

33 Αντιθέτως, με τις σκέψεις 58 έως 118 της επίμαχης αποφάσεως, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) έκανε δεκτό τον ισχυρισμό των επενδυτών ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ είχε εφαρμογή στις υποχρεώσεις που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο από τη Συμφωνία ICSID, όπερ συνεπάγεται ότι δεν ισχύουν ως προς αυτές τα υποχρεωτικά αποτελέσματα του δικαίου της Ένωσης. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, προκειμένου να καθοριστεί αν η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή σε συγκεκριμένη περίπτωση, είναι αναγκαία η ερμηνεία της οικείας προγενέστερης διεθνούς συμβάσεως προκειμένου να διαπιστωθεί αν αυτή επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος υποχρεώσεις των οποίων την εκπλήρωση μπορούν να απαιτήσουν τρίτες χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη της.

34 Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι το Ηνωμένο Βασίλειο υπέχει υποχρέωση εκτελέσεως της διαιτητικής αποφάσεως, δυνάμει των άρθρων 54 και 69 της Συμφωνίας ICSID, όχι μόνον έναντι του Βασιλείου της Σουηδίας, αλλά και έναντι όλων των άλλων συμβαλλομένων στην εν λόγω Συμφωνία κρατών, τούτο δε για τους ακόλουθους λόγους, που εκτίθενται στις σκέψεις 104 έως 107 της επίμαχης αποφάσεως:

– πρώτον, το καθεστώς της Συμφωνίας ICSID στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και εξαρτάται από τη συμμετοχή όλων των συμβαλλομένων κρατών καθώς και από τη συμμόρφωσή τους προς τους κανόνες που προβλέπει η εν λόγω Συμφωνία,

– δεύτερον, από τα άρθρα 53, 54 και 69 της Συμφωνίας ICSID προκύπτει ότι οι υποχρεώσεις που προβλέπει η Συμφωνία δεν συνοδεύονται από καμία επιφύλαξη και ότι κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ασκήσει το ένδικο βοήθημα που προβλέπεται στο άρθρο 64 της Συμφωνίας,

– τρίτον, από τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει η Συμφωνία ICSID προκύπτει ότι υφίσταται ένα πλέγμα υποχρεώσεων αμοιβαίας εκτελέσεως από το οποίο ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν δύναται να παρεκκλίνει ρητώς και το οποίο, σε περίπτωση που συμβαλλόμενο κράτος παραιτηθεί από αυτό, μεταθέτει το βάρος της εκτέλεσης σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος,

– τέταρτον, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες προκύπτει ότι, σε περίπτωση που ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συμφωνία ICSID, τα λοιπά συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα.

35 Κατά την άποψη του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), δεδομένου ότι η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω, τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου δεν υποχρεούνται να απόσχουν από την έκδοση αποφάσεως επί του ζητήματος των αποτελεσμάτων της Συμφωνίας ICSID αναστέλλοντας την εθνική διαδικασία εν αναμονή της έκβασης της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης ή υποβάλλοντας προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, τούτο δε για τους ακόλουθους λόγους, οι οποίοι εκτίθενται στις σκέψεις 112 έως 114 της επίμαχης αποφάσεως:

– πρώτον, από την άποψη του δικαίου της Ένωσης, τα ζητήματα τα οποία αφορούν την ύπαρξη και την έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν από προγενέστερες συμβάσεις βάσει του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Τα ζητήματα αυτά δεν διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να τα επιλύσει αποτελεσματικότερα από τα εθνικά δικαστήρια.

– δεύτερον, το ζήτημα που υπέβαλαν στην κρίση του οι επενδυτές βάσει του άρθρου 351 ΣΛΕΕ δεν ταυτίζεται απολύτως με το ζήτημα το οποίο είχε ανακύψει ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Συγκεκριμένα, ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης οι επενδυτές υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 351 ΣΛΕΕ κατοχύρωνε την υπεροχή των προϋφιστάμενων διεθνών υποχρεώσεων της Ρουμανίας οι οποίες απέρρεαν από τη ΔΕΣ και από το άρθρο 53 της Συμφωνίας ICSID. Αντιθέτως, στο πλαίσιο της δίκης στο Ηνωμένο Βασίλειο το κρίσιμο νομικό ζήτημα αφορούσε τις υποχρεώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου για την εφαρμογή της Συμφωνίας ICSID, καθώς και για την αναγνώριση και την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως σύμφωνα με τα άρθρα 54 και 69 της Συμφωνίας ICSID. Δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό αφορά ειδικώς τη διαφορά που ανέκυψε στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν τέθηκε ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.

– τρίτον, η πιθανότητα να εξετάσει δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 351 ΣΛΕΕ στις προγενέστερες της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ένωση υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία ICSID σε σχέση με τη διαιτητική απόφαση είναι πολύ μικρή. Το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, η αίτηση αναιρέσεως που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου περιορίζεται σε άλλα ζητήματα. Επομένως, σε περίπτωση που η αίτηση αναιρέσεως απορριφθεί, το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν θα εξεταστεί από τον δικαστή της Ένωσης. Αν, αντιθέτως, η αίτηση αναιρέσεως γίνει δεκτή, η υπόθεση θα αναπεμφθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, με αποτέλεσμα το ζήτημα αυτό να μπορεί, όσον αφορά τις υποχρεώσεις της Ρουμανίας, να εξεταστεί από τον δικαστή της Ένωσης.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

36 Στις 3 Δεκεμβρίου 2020 η Επιτροπή απηύθυνε στο Ηνωμένο Βασίλειο προειδοποιητική επιστολή όσον αφορά την επίμαχη απόφαση, με την οποία του προσήψε παράβαση, αντιστοίχως, του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, του άρθρου 108, παράγραφος 3, του άρθρου 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127 παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

37 Με έγγραφο της 1ης Απριλίου 2021, το Ηνωμένο Βασίλειο απάντησε στην εν λόγω προειδοποιητική επιστολή, αμφισβητώντας το σύνολο των προσαπτομένων από την Επιτροπή παραβάσεων.

38 Στις 15 Ιουλίου 2021 η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν με την εν λόγω απάντηση δεν αρκούσαν για να μεταβάλουν την ανάλυσή της, διαβίβασε στο Ηνωμένο Βασίλειο αιτιολογημένη γνώμη, με την οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, λόγω της έκδοσης της επίμαχης απόφασης, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε παραβεί τις διατάξεις που μνημονεύονταν στην προειδοποιητική επιστολή της.

39 Με έγγραφο της 23ης Αυγούστου 2021, το Ηνωμένο Βασίλειο ζήτησε από την Επιτροπή παράταση της προθεσμίας για την απάντηση στην αιτιολογημένη γνώμη, η οποία και του χορηγήθηκε. Ωστόσο, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη.

Οι μεταγενέστερες της αιτιολογημένης γνώμης εξελίξεις

40 Με απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2022, Επιτροπή κατά European Food κ.λπ. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, με το σκεπτικό, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 115 έως 136 της αποφάσεως του Δικαστηρίου, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα ratione temporis να εκδώσει την τελική απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 108 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι το δικαίωμα στην κρατική ενίσχυση την οποία αφορούσε η τελική αυτή απόφαση χορηγήθηκε με τη διαιτητική απόφαση, μετά την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση. Το Δικαστήριο προσέθεσε, με τις σκέψεις 137 έως 145 της ίδιας αποφάσεως, ότι, κατά τα λοιπά, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε επίσης σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω, δεδομένου ότι, από της προσχωρήσεως αυτής, το σύστημα των ενδίκων βοηθημάτων που προβλέπουν οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ αντικατέστησε την επίμαχη διαδικασία διαιτησίας. Το Δικαστήριο ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των προβληθέντων ενώπιόν του λόγων ακυρώσεως και επιχειρημάτων επί των οποίων δεν αποφάνθηκε το Δικαστήριο. Η υπόθεση αυτή, η οποία πρωτοκολλήθηκε με τους αριθμούς T-624/15 RENV, T-694/15 RENV και T-704/15 RENV, εκκρεμεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

41 Με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022, Romatsa κ.λπ. (C-333/19, EU:C:2022:749), το Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 42 και 43, ότι από τις αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), και της 25ης Ιανουαρίου 2022, Επιτροπή κατά European Food κ.λπ. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), προκύπτει ότι η διαιτητική απόφαση είναι ασυμβίβαστη με τα άρθρα 267 και 344 ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, με τη σκέψη 44 της ανωτέρω διατάξεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο επιλαμβάνεται της αναγκαστικής εκτελέσεως της διαιτητικής αυτής αποφάσεως

υποχρεούται να την αφήσει ανεφάρμοστη και, επομένως, σε καμία περίπτωση δεν δύναται να προβεί στην εκτέλεσή της προκειμένου να επιτρέψει στους δικαιούχους να επιτύχουν την καταβολή της επιδικασθείσας σε αυτούς αποζημιώσεως.

42 Με διάταξη της 24ης Νοεμβρίου 2022, European Food κ.λπ. (C-333/19 REC, EU:C:2022:936), το Δικαστήριο απέρριψε, εξάλλου, το αίτημα των επενδυτών περί ανακλήσεως ή διορθώσεως της ανωτέρω διατάξεως και διαγραφής της υπόθεσης C-333/19.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

43 Στις 29 Ιουλίου 2022 η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

44 Κατόπιν νομότυπης κοινοποιήσεως της προσφυγής της Επιτροπής προς το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο ωστόσο δεν κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως, κατά την έννοια του άρθρου 124, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κατά τη λήξη της ταχθείσας προς απάντηση προθεσμίας, η οποία ορίστηκε στις 14 Οκτωβρίου 2022, και αφού επιβεβαίωσε ανεπισήμως στη Γραμματεία ότι δεν είχε την πρόθεση να μετάσχει στη διαδικασία κατά το στάδιο αυτό, η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 152, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να δεχθεί τα αιτήματά της.

45 Στις 14 Φεβρουαρίου 2023 το Δικαστήριο ρώτησε την Επιτροπή αν, λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερου πλαισίου της υπό κρίση υποθέσεως, ήταν διατεθειμένη να δεχθεί να ταχθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο νέα προθεσμία για την κατάθεση του υπομνήματός του αντικρούσεως, διευκρινίζοντας ότι θα εφάρμοζε το άρθρο 152 του Κανονισμού Διαδικασίας μόνο σε περίπτωση που το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αντιδρούσε μέχρι τη λήξη της νέας αυτής προθεσμίας.

46 Με έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2023, η Επιτροπή πληροφόρησε το Δικαστήριο ότι, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτέρων περιστάσεων της υποθέσεως, δεν είχε αντίρρηση να χορηγηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο νέα προθεσμία για την υποβολή υπομνήματος αντικρούσεως, προσθέτοντας ότι τούτο δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελέσει προηγούμενο για άλλες υποθέσεις.

47 Ως εκ τούτου, με έγγραφο της 8ης Μαρτίου 2023, το Δικαστήριο ενημέρωσε το Ηνωμένο Βασίλειο ότι, σε περίπτωση που επιθυμεί να κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρασχέθηκε, σε συμφωνία με την Επιτροπή, να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως παρά τη μη υποβολή του εντός της αρχικής προθεσμίας, το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν θα ζητήσει από το Δικαστήριο να εκδώσει ερήμην απόφαση επί της υπό κρίσης υποθέσεως, δυνάμει του άρθρου 152 του Κανονισμού Διαδικασίας. Συνακολούθως, το Δικαστήριο ενημέρωσε το Ηνωμένο Βασίλειο ότι μπορούσε να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεως του ως άνω εγγράφου, παρεκτεινόμενης κατά την προβλεπόμενη στο άρθρο 51 του Κανονισμού Διαδικασίας προθεσμία των δέκα ημερών, ζητώντας παράλληλα από το Ηνωμένο Βασίλειο, σε περίπτωση που αποφάσιζε να μην κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας, να το ενημερώσει το συντομότερο δυνατόν, οπότε η έγγραφη διαδικασία θα περατωνόταν εκ νέου και η ερήμην διαδικασία θα ακολουθούσε τη συνήθη πορεία της.

48 Με έγγραφο της 20ής Απριλίου 2023, το Ηνωμένο Βασίλειο δήλωσε στο Δικαστήριο ότι δεν είχε την πρόθεση να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως στην υπό κρίση υπόθεση, παρά τη νέα προθεσμία που του είχε χορηγηθεί.

49 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί ερήμην, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 41 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 152 του Κανονισμού Διαδικασίας. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει αμφιβολία περί του παραδεκτού της προσφυγής, απόκειται επομένως στο Δικαστήριο, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου 152, να εξακριβώσει αν τα αιτήματα της Επιτροπής φαίνονται βάσιμα.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

50 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί των προσφυγών που ασκεί η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ κατά τη διάρκεια της τετραετίας μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η οποία, δυνάμει του άρθρου 2, στοιχείο ε', της εν λόγω Συμφωνίας, σε συνδυασμό με τα άρθρα 126 και 185 αυτής, εκτεινόταν από την 1η Φεβρουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 (στο εξής: μεταβατική περίοδος), εφόσον η Επιτροπή κρίνει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη, πριν από τη λήξη της εν λόγω μεταβατικής περιόδου, υποχρέωση που υπέχει από τις Συνθήκες.

51 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η παράβαση που προσάπτεται στο Ηνωμένο Βασίλειο με την υπό κρίση προσφυγή απορρέει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 1 της παρούσας αποφάσεως, από την επίμαχη απόφαση, η οποία εκδόθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2020, ήτοι κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, και δεδομένου ότι η υπό κρίση προσφυγή ασκήθηκε από την Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2022, ήτοι κατά τη διάρκεια της τετραετίας μετά τη λήξη της μεταβατικής αυτής περιόδου, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιληφθεί της εν λόγω προσφυγής.

Επί της ουσίας

52 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή προβάλλει τέσσερις αιτιάσεις, οι οποίες αφορούν, η πρώτη, παράβαση από το Ηνωμένο Βασίλειο, του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, η δεύτερη, παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η τρίτη, παράβαση του άρθρου 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και η τέταρτη, παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, καθεμιά από τις οποίες απορρέει, κατά το ως άνω θεσμικό όργανο, από την επίμαχη απόφαση.

53 Όσον αφορά την εξέταση των ως άνω αιτιάσεων, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι, σύμφωνα με το άρθρο 127, παράγραφος 6, της Συμφωνίας αποχώρησης, έστω και αν η παράβαση που προσάπτεται στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας απόφασης, μεταγενέστερη της αποχώρησής του από την Ένωση, πλην όμως προγενέστερη της λήξης της μεταβατικής περιόδου, το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να θεωρηθεί, για τους σκοπούς της εξέτασης των αιτιάσεων που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της προσφυγής της, ως «κράτος μέλος», και όχι ως τρίτη χώρα, δεδομένου, εξάλλου, ότι η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου 127 προβλέπει σαφώς ότι το δίκαιο της Ένωσης είχε εφαρμογή στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής αυτής περιόδου.

54 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση των κρατών μελών να τηρούν τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ επιβάλλεται σε όλες τις αρχές τους, συμπεριλαμβανομένων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, των δικαστικών αρχών. Επομένως, παράβαση κράτους μέλους μπορεί, κατ' αρχήν, να αναγνωριστεί δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ όποιο και αν είναι το όργανο του κράτους μέλους του οποίου η πράξη ή παράλειψη προκάλεσε την παράβαση, ακόμη και αν

πρόκειται για συνταγματικώς ανεξάρτητο όργανο [απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2020, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Οδηγία για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών), C-122/18, EU:C:2020:41, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

55 Το βάσιμο των αιτιάσεων που προβάλλει η Επιτροπή πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα των ως άνω εκτιμήσεων, εξετάζοντας, κατά πρώτον, τη δεύτερη από τις εν λόγω αιτιάσεις.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

56 Η Επιτροπή προσάπτει στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι παρέβη το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127 παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, κατά το μέτρο που το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας εσφαλμένως τις έννοιες «δικαιώματα ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών» και «θίγονται από τις Συνθήκες», έκρινε, με την επίμαχη απόφαση, ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν είχε εφαρμογή επί της υποχρεώσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, βάσει του άρθρου 54 της Συμφωνίας ICSID, προς εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως.

57 Συγκεκριμένα, αφενός, η υποχρέωση αυτή δεν συνεπάγεται κανένα δικαίωμα ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, δεδομένου ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά αποκλειστικώς κράτη μέλη και τους υπηκόους τους. Αφετέρου, καμία υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου βάσει της Συμφωνίας ICSID δεν θίγεται από τις Συνθήκες της Ένωσης, στο μέτρο που όλες οι κρίσιμες διατάξεις της εν λόγω Συμφωνίας δύνανται να ερμηνευθούν κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε σύγκρουση με τους κρίσιμους κανόνες του δικαίου της Ένωσης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

58 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις οι οποίες έχουν συναφθεί, αφενός, μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, πριν από την ημερομηνία προσχώρησής τους στην Ένωση, και, αφετέρου, μιας ή περισσοτέρων τρίτων χωρών δεν θίγονται από τις Συνθήκες.

59 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ έχει ως σκοπό να διευκρινίσει, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, ότι η εφαρμογή των Συνθηκών της Ένωσης δεν επηρεάζει την υποχρέωση του οικείου κράτους μέλους να σέβεται τα απορρέοντα από προγενέστερη σύμβαση δικαιώματα τρίτων χωρών και να τηρεί τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1980, Burgoa, 812/79, EU:C:1980:231, σκέψη 8, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, σκέψη 61). Η διάταξη αυτή είναι γενικής ισχύος, υπό την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής επί οποιασδήποτε διεθνούς συμβάσεως, ασχέτως περιεχομένου, η οποία μπορεί να έχει επίπτωση επί της εφαρμογής των Συνθηκών της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 2ας Αυγούστου 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, σκέψη 11).

60 Επομένως, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ σκοπεί στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των τρίτων χωρών (απόφαση της 13ης Ιουλίου 1966, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, 56/64 και 58/64, EU:C:1966:41, σκέψη 500), επιτρέποντας στα οικεία κράτη μέλη να εκπληρώνουν τις

υποχρεώσεις που υπέχουν από προγενέστερη διεθνή σύμβαση (πρβλ. απόφαση της 21 Δεκεμβρίου 2011, Air Transport Association of America κ.λπ., C-366/10, EU:C:2011:864, σκέψη 61).

61 Αντιθέτως, η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να επικαλούνται δικαιώματα απορρέοντα από τέτοιες συμβάσεις στις ενδοενωσιακές τους σχέσεις (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1996, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, C-473/93, EU:C:1996:263, σκέψη 40, και της 7ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-147/03, EU:C:2005:427, σκέψη 58).

62 Επομένως, στο άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, οι όροι «δικαιώματα και υποχρεώσεις» αναφέρονται, όσον μεν αφορά τα «δικαιώματα», στα δικαιώματα των τρίτων χωρών, ενώ, όσον αφορά τις «υποχρεώσεις», στις υποχρεώσεις των κρατών μελών (αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 1962, Επιτροπή κατά Ιταλίας, 10/61, EU:C:1962:2, σ. 22, και της 2ας Αυγούστου 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, σκέψη 12).

63 Κατά συνέπεια, προκειμένου να διακριβωθεί αν, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διατάξεως, υπάρχει δυνατότητα μη εφαρμογής ενός κανόνα του δικαίου της Ένωσης λόγω προγενέστερης διεθνούς συμβάσεως, πρέπει να εξετασθεί αν η σύμβαση αυτή επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος υποχρεώσεις την τήρηση των οποίων μπορούν ακόμη να απαιτήσουν οι τρίτες συμβαλλόμενες χώρες (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Αυγούστου 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, σκέψη 13, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-264/09, EU:C:2011:580, σκέψη 42).

64 Επομένως, η δυνατότητα μη εφαρμογής ενός κανόνα του δικαίου της Ένωσης λόγω προγενέστερης συμβάσεως, δυνάμει του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εξαρτάται από τη διττή προϋπόθεση ότι πρέπει να πρόκειται για σύμβαση συναφθείσα πριν από την έναρξη ισχύος των Συνθηκών της Ένωσης στο οικείο κράτος μέλος και ότι η ενδιαφερόμενη τρίτη χώρα έλκει εξ αυτής δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει (πρβλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 1998, T. Port, C-364/95 και C-365/95, EU:C:1998:95, σκέψη 61).

65 Συνεπώς, τα κράτη μέλη δεν δύνανται να επικαλεστούν τη διάταξη αυτή όταν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα των τρίτων χωρών (πρβλ. αποφάσεις της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, Deserbais, 286/86, EU:C:1988:434, σκέψη 18, και της 6ης Απριλίου 1995, RTE και ITP κατά Επιτροπής, C-241/91 P και C-242/91 P, EU:C:1995:98, σκέψη 84).

66 Υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των ως άνω αρχών πρέπει να εξεταστεί το βάσιμο της δεύτερης αιτιάσεως, με την οποία η Επιτροπή προσάπτει στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι παρέβη το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ για τον λόγο ότι, με την επίμαχη απόφαση, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως την εν λόγω διάταξη.

67 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, με την επίμαχη απόφαση, το ως άνω δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ είχε εφαρμογή στην υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου να εκτελέσει τη διαιτητική απόφαση, υποχρέωση την οποία υπείχε από τη Συμφωνία ICSID, και ειδικότερα από το άρθρο 54 αυτής, με συνέπεια ότι, αφού δεν είχε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης και συγκεκριμένα τα άρθρα 107 και 108 ΣΛΕΕ, τα οποία η Επιτροπή εφάρμοσε, όσον αφορά τη διαιτητική απόφαση, με τη διαταγή αναστολής, με την απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας και με την τελική απόφαση, το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορούσε να εμποδίσει τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών να εκτελέσουν την εν λόγω διαιτητική απόφαση.

68 Προκειμένου να εκτιμηθεί αν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, μια τέτοια ερμηνεία και μια τέτοια εφαρμογή του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ είναι εσφαλμένες, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι δεν αμφισβητείται ότι η Συμφωνία ICSID, στην οποία η Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος και η οποία, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί μέρος του δικαίου της Ένωσης, είναι πολυμερής συνθήκη την οποία συνήψε το Ηνωμένο Βασίλειο, πριν από την προσχώρησή του στην Ένωση, τόσο με κράτη μέλη όσο και με τρίτες χώρες και ότι, ως εκ τούτου, η διεθνής αυτή σύμβαση είναι δυνατό να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το οποίο αποτελεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης ως προς την οποία το Δικαστήριο διατηρεί την αποκλειστική αρμοδιότητα να προβεί στην οριστική ερμηνεία της (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655, σκέψη 45).

69 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 59 έως 65 της παρούσας αποφάσεως, το γεγονός και μόνον ότι ένα κράτος μέλος έχει συνάψει προγενέστερη διεθνή σύμβαση με τρίτες χώρες δεν αρκεί, εντούτοις, για να προκαλέσει την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, δεδομένου ότι η επίκληση τέτοιων διεθνών συμβάσεων στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών είναι δυνατή μόνον όταν οι εν λόγω τρίτες χώρες αντλούν από τις συμβάσεις αυτές, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορούν να απαιτήσουν.

70 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί, δεύτερον, αν η Συμφωνία ICSID, επιβάλλει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όσον αφορά την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, υποχρεώσεις τις οποίες αυτό υπέχει έναντι τρίτων χωρών και τις οποίες οι χώρες αυτές μπορούν να επικαλεστούν έναντι του Ηνωμένου Βασιλείου, κατά την έννοια του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

71 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, με τη διαιτητική απόφαση, ένα διαιτητικό δικαστήριο που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο της Συμφωνίας ICSID, κατ’ εφαρμογήν της ρήτρας διαιτησίας η οποία προβλεπόταν στη ΔΕΣ που είχε συναφθεί μεταξύ του Βασιλείου της Σουηδίας και της Ρουμανίας πριν από την προσχώρηση της τελευταίας στην Ένωση, υποχρέωσε τη Ρουμανία να καταβάλει αποζημίωση στους επενδυτές, Σουηδούς υπηκόους και ελεγχόμενες από αυτούς εταιρίες, για την αποκατάσταση της ζημίας που οι τελευταίοι φέρονται να υπέστησαν λόγω της κατάργησης από τη Ρουμανία, κατά προβαλλόμενη παράβαση της εν λόγω ΔΕΣ, ενός περιφερειακού καθεστώτος ενισχύσεων, πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση.

72 Σύμφωνα όμως με τη νομολογία του Δικαστηρίου, μια τέτοια διμερής συνθήκη πρέπει, από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να θεωρηθεί ως συνθήκη η οποία αφορά δύο κράτη μέλη (βλ., κατ’ αναλογίαν, απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, σκέψεις 97 και 98).

73 Κατά συνέπεια, η διαφορά που υποβλήθηκε εν προκειμένω από τους επενδυτές στην κρίση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) αφορούσε την επιβολή σε κράτος μέλος, ήτοι στο Ηνωμένο Βασίλειο, της υποχρεώσεως εκτελέσεως, κατ’ εφαρμογήν της Συμφωνίας ICSID, μιας διαιτητικής αποφάσεως προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση από άλλο κράτος μέλος, εν προκειμένω τη Ρουμανία, των υποχρεώσεων που υπέχει από τη ΔΕΣ έναντι ενός τελευταίου κράτους μέλους, ήτοι του Βασιλείου της Σουηδίας.

74 Ως εκ τούτου, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εν λόγω διαφορά αφορούσε την προβαλλόμενη υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου, έναντι του Βασιλείου της Σουηδίας και των υπηκόων του, να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της Συμφωνίας ICSID και, συνακόλουθα, το προβαλλόμενο δικαίωμα των τελευταίων να απαιτήσουν από το Ηνωμένο Βασίλειο την τήρηση των εν λόγω διατάξεων.

75 Αντιθέτως, μια τρίτη χώρα δεν δύναται να απαιτήσει από το Ηνωμένο Βασίλειο, βάσει της Συμφωνίας ICSID, την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως. Πράγματι, για τους λόγους που εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 133 έως 137 των προτάσεών του και όπως υποστήριξε η Επιτροπή προς στήριξη της υπό κρίση αιτιάσεως, η διεθνής αυτή σύμβαση, παρά τον πολυμερή χαρακτήρα της, έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση των διμερών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών κατά τρόπο ανάλογο προς μια διμερή συνθήκη (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655, σκέψη 64).

76 Συναφώς, παρατηρείται ειδικότερα ότι, μολονότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) κατέληξε, με τις σκέψεις 104 έως 108 της επίμαχης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι υφίστατο ένα τέτοιο δικαίωμα το οποίο τρίτες χώρες μπορούσαν να επικαλεστούν έναντι του Ηνωμένου Βασιλείου, γεγονός εντούτοις παραμένει ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 147 έως 149 των προτάσεών του, το εν λόγω εθνικό δικαστήριο περιορίζεται, κατ' ουσίαν, να επισημάνει ότι οι τρίτες χώρες που συνήψαν τη Συμφωνία ICSID θα μπορούσαν να έχουν συμφέρον να τηρήσει ένα κράτος μέλος, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, τις υποχρεώσεις του έναντι άλλου κράτους μέλους προβαίνοντας, σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω Συμφωνίας, στην εκτέλεση διαιτητικής αποφάσεως εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας. Ωστόσο, ένα τέτοιο αμιγώς πραγματικό συμφέρον δεν είναι δυνατό να εξομοιωθεί με «δικαίωμα», κατά την έννοια του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ικανό να δικαιολογήσει την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως.

77 Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι, στην επίμαχη απόφαση, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) παραλείπει να εξετάσει το θεμελιώδες ζήτημα κατά πόσον τρίτη χώρα μπορεί, μεταξύ άλλων, δυνάμει του άρθρου 64 της Συμφωνίας ICSID, να επικαλεστεί τη διεθνή ευθύνη του Ηνωμένου Βασιλείου λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων που υπέχει από την εν λόγω Συμφωνία στο πλαίσιο της εκτέλεσης διαιτητικής αποφάσεως εκδοθείσας κατά το πέρας διαδικασίας σχετικής με διαφορά μεταξύ κρατών μελών.

78 Επισημαίνεται ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ αποτελεί κανόνα που, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, μπορεί να επιτρέπει παρεκκλίσεις από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του πρωτογενούς δικαίου [απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Έκδοση και αρχή ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, σκέψη 119 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

79 Επομένως, η διάταξη αυτή είναι ικανή να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην έννομη τάξη της Ένωσης, δεδομένου ότι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 140 και 175 των προτάσεών του, επιτρέπει παρεκκλίσεις από την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 28ης Μαρτίου 1995, Evans Medical και Macfarlan Smith, C-324/93, EU:C:1995:84, σκέψεις 26 έως 28), η οποία αποτελεί ένα από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

80 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι, αν γίνονταν δεκτά τα συμπεράσματα της επίμαχης απόφασης, όλα τα κράτη μέλη που συνήψαν τη Συμφωνία ICSID πριν από την προσχώρησή τους στην Ένωση, όπερ ισχύει στην περίπτωση των περισσοτέρων από αυτά, θα μπορούσαν, στηριζόμενα στο άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να είναι σε θέση να εξαιρούν διαφορές σχετικές με το δίκαιο της Ένωσης από το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης, αναθέτοντας τις διαφορές αυτές στα διαιτητικά δικαστήρια που συγκροτούνται στο πλαίσιο της εν λόγω Συμφωνίας. Ωστόσο, από τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), συνάγεται ότι το σύστημα

των ενδίκων βοηθημάτων το οποίο προβλέπουν οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ αντικατέστησε τις διαδικασίες διαιτησίας που θεσπίστηκαν μεταξύ των κρατών μελών (απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2022, Επιτροπή κατά European Food κ.λπ., C-638/19 P, EU:C:2022:50, σκέψη 145).

81 Επομένως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται στενά, προκειμένου να μην καθίστανται άνευ περιεχομένου οι γενικοί κανόνες τους οποίους θεσπίζουν οι Συνθήκες της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Έκδοση και αρχή ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, σκέψη 120].

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) όφειλε, εν πάση περιπτώσει, πριν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν έχει, δυνάμει του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εφαρμογή στην υποχρέωση που υπέχει το Ηνωμένο Βασίλειο από τη Συμφωνία ICSID προς εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, να εξετάσει διεξοδικώς αν τυχόν η εν λόγω υποχρέωση, παρότι αφορά διαιτητική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση από κράτος μέλος διμερούς συνθήκης συναφθείσας με άλλο κράτος μέλος, συνεπάγεται επίσης δικαιώματα τα οποία τρίτες χώρες θα μπορούσαν να επικαλεστούν έναντι των εν λόγω κρατών μελών.

83 Πλην όμως, μια τέτοια διεξοδική εξέταση, η οποία να λαμβάνει υπόψη την αρχή κατά την οποία οποιαδήποτε εξαίρεση από την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύεται στενά, απουσιάζει από την επίμαχη απόφαση, η οποία, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατό να ανατρέψει τις εκτιμήσεις που διατυπώνονται στις σκέψεις 73 έως 75 της παρούσας αποφάσεως.

84 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξεταστούν τα επιχειρήματα της Επιτροπής σχετικά με το περιεχόμενο της φράσεως «θίγονται από τις Συνθήκες» του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), με την επίμαχη απόφαση, ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως την ανωτέρω διάταξη, αποδίδοντάς της ευρύ περιεχόμενο, υπό την έννοια ότι είχε εφαρμογή στην υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου, βάσει της Συμφωνίας ICSID, προς εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, με συνέπεια ότι, αφού το δίκαιο της Ένωσης δεν είχε εφαρμογή, το εν λόγω δίκαιο δεν μπορούσε να εμποδίσει την εκτέλεση αυτή.

85 Ωστόσο, δεν είναι επιτρεπτό να δύναται δικαστήριο κράτους μέλους, πολλώ δε μάλλον δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, όπως, εν προκειμένω, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), να υιοθετήσει εσφαλμένη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, σκοπός και αποτέλεσμα της οποίας είναι να αποκλείσει σκοπίμως την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στο σύνολό του.

86 Πράγματι, μια τέτοια ερμηνεία, η οποία, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 78 και 79 της παρούσας αποφάσεως, έχει ως αποτέλεσμα να μην εφαρμόζεται η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η οποία αποτελεί ένα από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του, είναι ικανή να διακυβεύσει τη συνοχή, την πλήρη αποτελεσματικότητα και την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης, καθώς και, εν τέλει, τον ιδιάζοντα χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες (πρβλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

87 Κατά συνέπεια, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, με την επίμαχη απόφαση, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) έθιξε σοβαρά την έννομη τάξη της Ένωσης.

88 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή η δεύτερη αιτίαση, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

Επί της πρώτης αιτιάσεως, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

89 Με την πρώτη αιτίαση, η Επιτροπή προσάπτει στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, για τον λόγο ότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), με την επίμαχη απόφαση, αποφάνθηκε επί της ερμηνείας του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και επί της εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, ενώ το σχετικό με την ερμηνεία αυτή ζήτημα είχε κριθεί με απόφαση της Επιτροπής και εκκρεμούσε ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης.

90 Όταν εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται υποθέσεως η οποία αποτελεί ήδη αντικείμενο έρευνας από την Επιτροπή ή αντικείμενο διαδικασίας ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας επιβάλλει στο εν λόγω δικαστήριο να αναστείλει τη διαδικασία, εκτός εάν ουδόλως υφίσταται κίνδυνος σύγκρουσης μεταξύ της μέλλουσας να εκδοθεί αποφάσεώς του και της μελλοντικής πράξεως της Επιτροπής ή της μέλλουσας να εκδοθεί αποφάσεως των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.

91 Ωστόσο, με τη διαδικασία εκτελέσεως την οποία κίνησαν, εν προκειμένω, οι επενδυτές στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) επιλήφθηκε ενδίκου βοηθήματος στο πλαίσιο του οποίου ήταν αναγκαία η ερμηνεία της ίδιας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης σε σχέση με το ίδιο μέτρο με εκείνο επί του οποίου είχε ήδη λάβει θέση η Επιτροπή και επί του οποίου έχουν κληθεί να αποφανθούν τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης.

92 Ενώ το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) δέχθηκε, αρχικώς, ότι η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας εξακολουθούσε να ισχύει, όσον αφορά την αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, εν αναμονή της αμετάκλητης αποφάσεως των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, εντούτοις, τελικώς, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω υποχρέωση δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω, στηριζόμενο σε εσφαλμένο σκεπτικό και προκαλώντας κατ' αυτόν το τρόπο κίνδυνο συγκρούσεως μεταξύ της αποφάσεώς του και των αποφάσεων της Επιτροπής και/ή του Δικαστηρίου επί του ίδιου ζητήματος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

93 Υπενθυμίζεται ότι βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη, αφενός, λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και, αφετέρου, διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης.

94 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, από την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στην ως άνω διάταξη, απορρέει ότι τα κράτη μέλη, και ιδίως τα εθνικά δικαστήρια, οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προς εξασφάλιση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Καταπολέμηση της απάτης που συνίστατο στη δήλωση δασμολογητέας αξίας χαμηλότερης της πραγματικής), C-213/19, EU:C:2022:167, σκέψη 584].

95 Ειδικότερα, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, οι οποίοι προβλέπονται στα άρθρα 107 ΣΛΕΕ και 108 ΣΛΕΕ, στηρίζεται στην υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ, αφενός, των εθνικών δικαστηρίων και, αφετέρου, της Επιτροπής και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, στο πλαίσιο της οποίας κάθε όργανο ενεργεί σύμφωνα με τον ρόλο που του έχει ανατεθεί από τη Συνθήκη (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2020, Buonotourist κατά Επιτροπής, C-586/18 P, EU:C:2020:152, σκέψη 89).

96 Συναφώς, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, να επιλαμβάνονται διαφορών στο πλαίσιο των οποίων υποχρεούνται να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν την έννοια της «ενισχύσεως» κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, προκειμένου ιδίως να κρίνουν αν ένα κρατικό μέτρο ελήφθη κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι αρμόδια να αποφαίνονται επί του αν μια κρατική ενίσχυση είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Πράγματι, η κρίση περί της συμβατότητας μέτρων ενισχύσεων ή καθεστώτος ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, η οποία τελεί υπό τον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2020, Buonotourist κατά Επιτροπής, C-586/18 P, EU:C:2020:152, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

97 Στο πλαίσιο της αναγκαίας συνεργασίας στην οποία στηρίζεται η εφαρμογή των διατάξεων αυτών, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να διατάσσουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα που είναι κατάλληλα για να διασφαλιστεί η εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και να απέχουν από τη λήψη μέτρων ικανών να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών της Συνθήκης, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 77). Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να απέχουν από την έκδοση αποφάσεων που συγκρούονται με απόφαση της Επιτροπής, ακόμη και αν η απόφαση αυτή έχει προσωρινό χαρακτήρα (απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, σκέψη 41).

98 Κατά συνέπεια, όταν η επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου εξαρτάται από το κύρος αποφάσεως της Επιτροπής, από την υποχρέωση ειλικρινούς συνεργασίας απορρέει το καθήκον του δικαστηρίου αυτού να αναστείλει τη διαδικασία, έως ότου εκδοθεί από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης αμετάκλητη απόφαση επί της προσφυγής ακυρώσεως, προκειμένου να αποφευχθεί η έκδοση αποφάσεως αντίθετης με την απόφαση της

Επιτροπής, εκτός εάν το εθνικό δικαστήριο θεωρεί ότι δικαιολογείται, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο ως προς το κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Georgsmarienhütte κ.λπ., C-135/16, EU:C:2018:582, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

99 Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι υπέρ των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης υφίσταται, κατ' αρχήν, τεκμήριο νομιμότητας, εφόσον αυτές δεν έχουν ανακληθεί ή ακυρωθεί [πρβλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας, Ουγγαρίας και Τσεχικής Δημοκρατίας (Προσωρινός μηχανισμός μετεγκατάστασης αιτούντων διεθνή προστασία), C-715/17, C-718/17 και C-719/17, EU:C:2020:257, σκέψη 139].

100 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, με την τελική απόφαση, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, κατόπιν της διαταγής αναστολής και της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας, η Επιτροπή έκρινε ότι η καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική απόφαση συνιστά κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η οποία είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά.

101 Προς τούτο, η Επιτροπή, τόσο με τις αιτιολογικές σκέψεις 51 έως 54 της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας όσο και με τις αιτιολογικές σκέψεις 126 έως 129 της τελικής αποφάσεως, έκρινε, όπως προκύπτει από τη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν εμπόδιζε την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως. Ειδικότερα, η Επιτροπή έκρινε, συναφώς, ότι η εφαρμογή των περί κρατικών ενισχύσεων κανόνων της Συνθήκης ΛΕΕ στην αποζημίωση που επιδικάστηκε με τη διαιτητική αυτή απόφαση δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προστατεύονται από το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι, αφενός, η ΔΕΣ αποτελεί συμφωνία που συνήφθη μεταξύ δύο κρατών μελών και, αφετέρου, καμία τρίτη χώρα που να έχει υπογράψει και κυρώσει τη Συμφωνία ICSID δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της ΔΕΣ η οποία αποτελεί αντικείμενο της επίμαχης διαδικασίας.

102 Προς στήριξη της προσφυγής που άσκησαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση της τελικής αποφάσεως, οι επενδυτές, με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως στις υποθέσεις T-624/15 και T-694/15 και με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως στην υπόθεση T-704/15, υποστήριξαν ότι η ανωτέρω συλλογιστική της Επιτροπής είναι εσφαλμένη. Εντούτοις, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής για άλλον λόγο, ήτοι επειδή η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα ratione temporis βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, χωρίς να αποφανθεί επί των ανωτέρω λόγων.

103 Στο πλαίσιο αυτό, οι επενδυτές προσέφυγαν ενώπιον του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) ζητώντας την εκτέλεση, στο Ηνωμένο Βασίλειο, της διαιτητικής αποφάσεως έναντι της Ρουμανίας και, συνακόλουθα, την καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική αυτή απόφαση, υποστηρίζοντας, προς στήριξη του εν λόγω αιτήματος, ότι ούτε οι εκκρεμείς ενώπιον των θεσμικών οργάνων της Ένωσης διαδικασίες βάσει των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ ούτε το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ συνιστούσαν εμπόδιο στην εν λόγω εκτέλεση.

104 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 79 των προτάσεών του, οι εκκρεμείς ενώπιον των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) διαδικασίες αφορούσαν το ίδιο ζήτημα, ήτοι, κατ' ουσίαν, την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως εντός της

Ένωσης, ήταν σχετικές με την ερμηνεία των ίδιων διατάξεων, ειδικότερα δε των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και αφορούσαν το κύρος ή τα αποτελέσματα των αποφάσεων τις οποίες εξέδωσε η Επιτροπή, βάσει των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ, προκειμένου να εμποδίσει την εκτέλεση αυτή.

105 Συγκεκριμένα, το ίδιο το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), με τη σκέψη 51 της επίμαχης αποφάσεως, επισημαίνει ότι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου «δεν επηρεάζει την υφιστάμενη έρευνα της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις», με αποτέλεσμα «να διατηρούνται τα αποτελέσματα της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας» και «να μην είναι βέβαιο» ότι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου αποκλείει τη δυνατότητα της Επιτροπής «να αναδιαμορφώσει την έρευνά της στην παρούσα υπόθεση προκειμένου να αποφύγει τα σφάλματα που οδήγησαν στην ακύρωση της τελικής αποφάσεως».

106 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), με τη σκέψη 56 της επίμαχης αποφάσεως, υπογραμμίζει, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, «την ανησυχία του για τον κίνδυνο εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων για το ίδιο αντικείμενο μεταξύ των ίδιων διαδίκων», στο μέτρο που «είναι αδύνατον να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ουδόλως υφίσταται κίνδυνος συγκρούσεως», και επισημαίνει ότι τυχόν επέλευση του κινδύνου αυτού θα συνεπαγόταν «σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης», με αποτέλεσμα «η ύπαρξη εκκρεμούς αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου με πραγματικές πιθανότητες επιτυχίας να αρκεί αφ’ εαυτής για την ενεργοποίηση της υποχρεώσεως καλόπιστης συνεργασίας».

107 Επομένως, είναι προφανές ότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) είχε πλήρη επίγνωση ότι αν επέτρεπε την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τούτο θα ερχόταν σε σύγκρουση τόσο με την κινηθείσα κατ’ εφαρμογήν των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής όσο και με την κινηθείσα βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ένδικη διαδικασία ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.

108 Ασφαλώς, κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) αποφάνθηκε με την επίμαχη απόφαση, η τελική απόφαση είχε ακυρωθεί με την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου.

109 Εντούτοις, η ακύρωση αυτή ουδόλως επηρεάζει την υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας την οποία υπέχει το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

110 Αφενός, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, η ακύρωση της τελικής αποφάσεως δεν είχε ως αποτέλεσμα να ανατραπούν ούτε η διαταγή αναστολής ούτε η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας. Πράγματι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ακύρωση πράξεως της Ένωσης δεν επηρεάζει κατ’ ανάγκην τις προπαρασκευαστικές πράξεις, δεδομένου ότι η διαδικασία αντικαταστάσεως μιας ακυρωθείσας πράξεως μπορεί κατ’ αρχήν να συνεχιστεί από το συγκεκριμένο σημείο στο οποίο σημειώθηκε η παρανομία (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Riva Fire κατά Επιτροπής, C-89/15 P, EU:C:2017:713, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

111 Εν προκειμένω, μολονότι βεβαίως το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε, με την απόφασή του, την τελική απόφαση για τον λόγο ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα ratione temporis βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, είχε τονίσει προηγουμένως, με τη σκέψη 108 της αποφάσεώς του, όπως εκτίθεται στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν διέκρινε, όσον αφορά τα προς ανάκτηση ποσά αποζημιώσεως, μεταξύ εκείνων που αφορούσαν το προ της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ένωση χρονικό διάστημα και εκείνων που αφορούσαν το μετά την προσχώρηση χρονικό διάστημα.

112 Επομένως, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου δεν εμπόδιζε την Επιτροπή, όπως το ίδιο το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) επισήμανε με τη σκέψη 51 της επίμαχης αποφάσεως, τούτο δε εκτίθεται στη σκέψη 105 της παρούσας αποφάσεως, να κινήσει εκ νέου την επίσημη διαδικασία έρευνας του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, περιοριζόμενη στην αποζημίωση για το μετά την εν λόγω προσχώρηση χρονικό διάστημα.

113 Από την άποψη αυτή, η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας, η οποία αποκλείει την εν προκειμένω εφαρμογή του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εξακολουθούσε, επομένως, να παράγει αποτελέσματα, όπως δέχθηκε, με τη σκέψη 51, και το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου).

114 Αφετέρου, στο μέτρο που η Επιτροπή είχε ασκήσει, πριν από την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, και μολονότι η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει, σύμφωνα με το άρθρο 278 ΣΛΕΕ, ανασταλτικό αποτέλεσμα, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) αποφάνθηκε με την επίμαχη απόφαση ο δικαστής της Ένωσης δεν είχε ακόμη εκδώσει αμετάκλητη απόφαση επί του κύρους της τελικής αποφάσεως.

115 Πράγματι, δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να αναιρέσει το Δικαστήριο την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και να αναπέμψει ενώπιον αυτού την εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως της τελικής αποφάσεως, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούσαν παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Η κατάσταση αυτή ανέκυψε εξάλλου κατόπιν της απόφασης της 25ης Ιανουαρίου 2022, Επιτροπή κατά European Food κ.λπ. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), η οποία εκδόθηκε μετά την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως και της αιτιολογημένης γνώμης.

116 Επομένως, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, κατά την ημερομηνία κατά την οποία το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) εξέδωσε την επίμαχη απόφαση, το ζήτημα της επιρροής που ασκεί το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ επί της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ, στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως είχε αποτελέσει αντικείμενο προσωρινής εξέτασης από την Επιτροπή με την απόφασή της περί κινήσεως διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 101 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή είχε αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και μπορούσε ακόμη να εξετασθεί από τον δικαστή της Ένωσης στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της τελικής αποφάσεως.

117 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως από το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου), υπήρχε κίνδυνος εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων, κίνδυνος ο οποίος, εξάλλου, υλοποιήθηκε, δεδομένου ότι με την επίμαχη αυτή απόφαση κρίθηκε ότι το άρθρο 351, πρώτο

εδάφιο, ΣΛΕΕ είχε εφαρμογή και ότι υφίστατο υποχρέωση, βάσει της Συμφωνίας ICSID, προς εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, ενώ η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας είχε καταλήξει στο ακριβώς αντίθετο συμπέρασμα, όπως και η τελική απόφαση, η νομιμότητα της οποίας αποτελούσε αντικείμενο αιτήσεως αναιρέσεως κατά την ημερομηνία εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως.

118 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από κανέναν από τους λόγους που προέβαλε το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) προκειμένου να αποκλείσει την εφαρμογή της υποχρεώσεως καλόπιστης συνεργασίας στην προκειμένη περίπτωση, όπως αυτοί εκτίθενται στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως.

119 Πρώτον, όσον αφορά τον λόγο σύμφωνα με τον οποίο, για τη εφαρμογή του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα ζητήματα σχετικά με την ύπαρξη και την έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν από προγενέστερες διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες η Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος, δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, ή ακόμη και εκφεύγουν της αρμοδιότητάς τους, πρέπει, κατ' αρχάς, να διευκρινιστεί ότι η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας την οποία υπέχουν τα εθνικά δικαστήρια δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ ουδόλως στηρίζεται στην παραδοχή ότι ορισμένα ζητήματα εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης ή των εθνικών δικαστηρίων, αλλά, αντιθέτως, προϋποθέτει ότι το ίδιο ζήτημα ενδέχεται να εμπίπτει στη συντρέχουσα αρμοδιότητα εκάστου εξ αυτών, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων.

120 Ωστόσο, το ζήτημα που είχε υποβληθεί, εν προκειμένω, τόσο στην κρίση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) όσο και στην κρίση της Επιτροπής καθώς και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης αφορούσε το περιεχόμενο του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το οποίο αποτελεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης, της οποίας η οριστική ερμηνεία εμπίπτει, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 68 της παρούσας αποφάσεως, στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, του οποίου η απόφαση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια κατά την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης της οποίας έχουν επιληφθεί (πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουλίου 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, σκέψη 33).

121 Ειδικότερα, επισημαίνεται συναφώς ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ουδόλως παραπέμπει στο δίκαιο των κρατών μελών ή στο διεθνές δίκαιο και, ως εκ τούτου, οι εκφράσεις που περιλαμβάνονται στην εν λόγω διάταξη πρέπει να εκλαμβάνονται ως αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα στο έδαφός της [πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Βενεζουέλα κατά Συμβουλίου (Επηρεασμός τρίτου κράτους), C-872/19 P, EU:C:2021:507, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

122 Επομένως, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης είναι αρμόδια να κρίνουν αν προγενέστερη διεθνής σύμβαση η οποία συνήφθη από κράτη μέλη με τρίτες χώρες, όπως η Συμφωνία ICSID, επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος, εν προκειμένω στο Ηνωμένο Βασίλειο, υποχρεώσεις των οποίων την τήρηση δικαιούται να απαιτήσει τρίτη χώρα και αν τα εν λόγω δικαιώματα και υποχρεώσεις θίγονται από τις Συνθήκες της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

123 Τούτο συμβαίνει, όπως αναγνωρίζει το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) με τη σκέψη 99 της επίμαχης αποφάσεως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ή προσφυγής λόγω παραβάσεως δυνάμει

του άρθρου 258 ΣΛΕΕ. Πράγματι, ο δικαστής της Ένωσης, προκειμένου να αποφανθεί επί της βασιμότητας επιχειρήματος με το οποίο προβάλλεται παράβαση, κατά περίπτωση, από θεσμικό όργανο ή από κράτος μέλος, του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ σε σχέση με προγενέστερη διεθνή σύμβαση, οφείλει κατ' ανάγκην να εξετάσει το περιεχόμενο της εν λόγω σύμβασης προκειμένου να αποφανθεί επί της προσφυγής της οποίας έχει επιληφθεί, διότι άλλως θίγεται η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Απριλίου, RTE και ITP κατά Επιτροπής, C-241/91 P και C-242/91 P, EU:C:1995:98, σκέψη 84, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-264/09, EU:C:2011:580, σκέψεις 40 και 42).

124 Το ίδιο ισχύει, αντιθέτως προς όσα κρίνει το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) με την ίδια σκέψη 99 της επίμαχης αποφάσεως, και όταν το Δικαστήριο επιλαμβάνεται αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

125 Ασφαλώς, σε μια τέτοια περίπτωση, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξετάσει ποιες είναι οι υποχρεώσεις τις οποίες το οικείο κράτος μέλος υπέχει από προγενέστερη διεθνή σύμβαση και να χαράξει τα όριά τους ώστε να προσδιορίσει κατά πόσον οι υποχρεώσεις αυτές κωλύουν την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Αυγούστου 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, σκέψη 21, και της 14ης Ιανουαρίου 1997, Centro-Com, C-124/95, EU:C:1997:8, σκέψη 58).

126 Εντούτοις, η νομολογία αυτή, η οποία αντικατοπτρίζει τους διακριτούς ρόλους που ανατίθενται, κατ' αρχήν, στο Δικαστήριο και στα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο στερείται, εκ του λόγου αυτού, οποιασδήποτε αρμοδιότητας να εξετάζει, βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το περιεχόμενο των διατάξεων διεθνούς σύμβασης, όπως η Συμφωνία ICSID, προκειμένου να διαπιστώσει αν η σύμβαση αυτή μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

127 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, η εφαρμογή της τελευταίας αυτής διάταξης σε μια τέτοια διεθνή σύμβαση είναι ικανή να έχει καθοριστική επιρροή στην έκβαση παράλληλης ευθείας προσφυγής της οποίας έχουν επιληφθεί τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση μιας αποφάσεως της Επιτροπής, όπως η τελική απόφαση, η οποία, όπως και η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν είχε εφαρμογή στην υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου, βάσει της Συμφωνίας ICSID, να εκτελέσει τη διαιτητική απόφαση.

128 Πράγματι, δεδομένου ότι στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως ο δικαστής της Ένωσης καλείται να αποφανθεί επί του κύρους πράξεως του δικαίου της Ένωσης, συνάδει με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του δικαστή της Ένωσης το να είναι το Δικαστήριο το μόνο αρμόδιο να ερμηνεύσει την κρίσιμη προγενέστερη διεθνή σύμβαση προκειμένου να κρίνει κατά πόσον το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ κωλύει την εφαρμογή, με την εν λόγω πράξη, του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι το Δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο, κατά πάγια νομολογία, να διαπιστώσει την έλλειψη κύρους πράξεως της Ένωσης [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

129 Δεύτερον, όσον αφορά τον λόγο σύμφωνα με τον οποίο τα ζητήματα που εγείρονται, στην προκειμένη περίπτωση, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης δεν συμπίπτουν ως προς τις επίμαχες διατάξεις της Συμφωνίας ICSID και τα

εμπλεκόμενα κράτη μέλη, διαπιστώνεται ότι, αφενός, τόσο η διαδικασία την οποία κίνησε η Επιτροπή κατ' εφαρμογήν των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ και η διαδικασία που κινήθηκε ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης όσο και η διαδικασία της οποίας επελήφθησαν τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου αφορούσαν την εκτέλεση από κράτος μέλος, δυνάμει της ανωτέρω Συμφωνίας, της διαιτητικής αποφάσεως που εκδόθηκε έναντι άλλου κράτους μέλους και έθεταν το ίδιο ζήτημα, ήτοι κατά πόσον το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ μπορούσε, στο πλαίσιο αυτό, να αποκλείσει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι τα ως άνω κράτη μέλη στο σύνολό τους είχαν συνάψει την εν λόγω σύμβαση πριν από την προσχώρησή τους στην Ένωση.

130 Συναφώς, ουδεμία επιρροή ασκεί το γεγονός ότι ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και των θεσμικών οργάνων της Ένωσης έγινε επίκληση διαφορετικών διατάξεων της Συμφωνίας ICSID, ήτοι του άρθρου 53 ή του άρθρου 54 αυτής, ή ότι η διαδικασία αφορούσε άλλο κράτος μέλος, ήτοι, κατά περίπτωση, το Ηνωμένο Βασίλειο ή τη Ρουμανία, τα οποία είναι συμβαλλόμενα κράτη στη Συμφωνία ICSID, δεδομένου ότι οι εν λόγω διαδικασίες μπορούσαν να καταλήξουν σε αντιφατικές αποφάσεις.

131 Σε κάθε περίπτωση, η επίμαχη απόφαση εσφαλμένως κρίνει ότι το άρθρο 54 της Συμφωνίας ICSID δεν αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Πράγματι, από τις αιτιολογικές σκέψεις 31 και 32 της τελικής αποφάσεως προκύπτει ότι οι επενδυτές ζήτησαν την αναγκαστική εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως στη Ρουμανία βάσει του ως άνω άρθρου, πράγμα που συνεπάγεται ότι ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου γίνεται επίκληση όχι μόνον του άρθρου 53 της εν λόγω Συμφωνίας, αλλά και του άρθρου 54 αυτής, όπερ, εξάλλου, επισημαίνει το ίδιο το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) με τη σκέψη 113 της επίμαχης αποφάσεως.

132 Τρίτον, όσον αφορά τον λόγο σύμφωνα με τον οποίο είναι σχεδόν απίθανο ένα δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης να αποφανθεί επί της εφαρμογής του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ στις προγενέστερες της προσχώρησης υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία ICSID όσον αφορά τη διαιτητική απόφαση, αρκεί να σημειωθεί ότι, σε περίπτωση ευδοκιμήσεως της αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Επιτροπή κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο δύναται, βάσει του άρθρου 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς είτε να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί, γεγονός το οποίο, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, σημαίνει ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης πρέπει να εξετάσουν τους λόγους ακυρώσεως που προβλήθηκαν πρωτοδίκως και οι οποίοι στηρίζονται σε παράβαση του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον αυτού, υπάρχει, ως εκ τούτου, εκκρεμοδικία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά τους ως άνω λόγους.

133 Αντιστρόφως, σε περίπτωση που η αίτηση αναιρέσεως είχε απορριφθεί, η Επιτροπή θα ήταν υποχρεωμένη να επαναλάβει τη διαδικασία σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 ΣΛΕΕ στην καταβολή της αποζημιώσεως που καθορίστηκε με τη διαιτητική απόφαση και, στο πλαίσιο αυτό, να αξιολογήσει εκ νέου το ζήτημα των συνεπειών του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και, συνακόλουθα, της Συμφωνίας ICSID επί της εν λόγω διαδικασίας, υπό την επιφύλαξη της μεταγενέστερης ασκήσεως προσφυγής δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ενώπιον του δικαστή της Ένωσης.

134 Επομένως, ανεξαρτήτως της εκβάσεως την οποία θα είχε η αίτηση αναιρέσεως που άσκησε η Επιτροπή κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, δεν ήταν δυνατό να θεωρηθεί, κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), ότι το ενδεχόμενο να εξετάσει ένα δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως δυνάμει της Συμφωνίας ICSID ήταν αμελητέο.

135 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτή η πρώτη αιτίαση, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 4, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

Επί της τρίτης αιτιάσεως, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

136 Η Επιτροπή προσάπτει στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι παρέβη το άρθρο 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, καθόσον το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) εξέδωσε την επίμαχη απόφαση χωρίς προηγουμένως να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα σχετικά, αφενός, με το κύρος της διαταγής αναστολής καθώς και της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας και, αφετέρου, με την ερμηνεία του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το οποίο δεν συνιστά ούτε acte clair ούτε acte éclairé.

137 Όσον αφορά, πρώτον, την παράλειψη υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η επίμαχη απόφαση είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει ανενεργές τόσο τη διαταγή αναστολής όσο και την απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας. Συγκεκριμένα, αρνούμενο να εφαρμόσει τις ως άνω αποφάσεις, οι οποίες απαιτούσαν, σύμφωνα με το άρθρο 108, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ, την αναστολή της καταβολής της επίμαχης ενισχύσεως, το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) ενήργησε ως εάν οι αποφάσεις αυτές ήταν ανίσχυρες. Ωστόσο, μόνον το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να διαπιστώνει το ανίσχυρο των πράξεων του δικαίου της Ένωσης.

138 Όσον αφορά, δεύτερον, την παράλειψη υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) είχε επιληφθεί, ως εθνικό δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας, δύο ζητημάτων τα οποία θα έπρεπε να το οδηγήσουν να θεωρήσει ότι όφειλε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ήτοι, αφενός, του ζητήματος της ερμηνείας του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ όσον αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από πολυμερείς συμβάσεις στις οποίες συμβαλλόμενα μέρη είναι τόσο τα κράτη μέλη όσο και τρίτες χώρες και, αφετέρου, του ζητήματος της αρμοδιότητας των εθνικών δικαστηρίων και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης να ερμηνεύσουν την εν λόγω διάταξη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

139 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, δυνάμει του άρθρου 86 της Συμφωνίας αποχώρησης, το Δικαστήριο εξακολουθεί να έχει δικαιοδοσία να εκδίδει προδικαστικές αποφάσεις κατόπιν αιτήσεων που υποβάλλονται από δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Όπως, όμως, επισημάνθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

140 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, όταν ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας σε εκκρεμή υπόθεση ενώπιον εθνικού δικαστηρίου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), το δικαστήριο αυτό οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

141 Εντούτοις, η δεσμευτικότητα της ερμηνείας στην οποία προβαίνει το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, μπορεί να στερήσει την υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ από τον λόγο υπάρξεώς της και να την καταστήσει ως εκ τούτου κενή περιεχομένου, ιδίως όταν το ανακύψαν ζήτημα ταυτίζεται κατ' ουσίαν προς ζήτημα που αποτέλεσε ήδη αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως σε ανάλογη περίπτωση ή, κατά μείζονα λόγο, στο πλαίσιο της ίδιας υποθέσεως ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, ή όταν πάγια νομολογία του Δικαστηρίου επιλύει το επίδικο νομικό ζήτημα, ανεξάρτητα από το είδος των διαδικασιών από τις οποίες προέκυψε η νομολογία αυτή, ακόμη και αν τα επίδικα ζητήματα δεν ταυτίζονται απολύτως (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 36).

142 Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου δύναται να μην υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, αλλά να το επιλύσει με δική του ευθύνη, όταν η ορθή ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία. Πριν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τούτο ισχύει, το εθνικό δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας πρέπει να έχει σχηματίσει την πεποίθηση ότι η λύση αυτή θα ήταν εξίσου προφανής και για τα άλλα δικαστήρια τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας των κρατών μελών και για το Δικαστήριο, τούτο δε, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης, των ιδιαζουσών δυσχερειών που ενέχει η ερμηνεία του και του κινδύνου αποκλίσεων της νομολογίας εντός της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψεις 39 έως 41).

143 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει συναφώς ότι, οσάκις δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας λαμβάνει γνώση της υπάρξεως αποκλίσεων στη νομολογία –μεταξύ δικαστηρίων του ίδιου κράτους μέλους ή μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών– σχετικά με την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης έχουσας εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, οφείλει να είναι ιδιαιτέρως προσεκτικό κατά την τυχόν εκτίμησή του περί του ότι δεν υφίσταται εύλογη αμφιβολία ως προς την ορθή ερμηνεία της επίμαχης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τον σκοπό της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, σκέψη 49).

144 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι αποτελεί καινοφανές ζήτημα στη νομολογία του Δικαστηρίου το ζήτημα αν η εκτέλεση, από κράτος μέλος, διαιτητικής απόφασης εκδοθείσας έναντι άλλου κράτους μέλους δυνάμει των διατάξεων της Συμφωνίας ICSID, η οποία συνήφθη από την πλειονότητα των συμβαλλομένων σε αυτή κρατών μελών πριν από την προσχώρησή τους στην Ένωση και συνιστά, επομένως, για αυτά προγενέστερη διεθνή σύμβαση, κατά την έννοια του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, συνεπάγεται ότι τα εν λόγω κράτη μέλη υπέχουν «υποχρεώσεις» έναντι των τρίτων χωρών που έχουν συνάψει την εν λόγω Συμφωνία, με αποτέλεσμα οι τρίτες αυτές χώρες να αντλούν από τη Συμφωνία συνακόλουθα «δικαιώματα» τα οποία «θίγονται» από τις Συνθήκες, κατά την έννοια της ίδιας διατάξεως.

145 Πράγματι, μολονότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 58 έως 65 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει το περιεχόμενο του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι το ζήτημα κατά πόσον, στο πλαίσιο του καθεστώτος που θεσπίζει η Συμφωνία ICSID, η εκτέλεση διαιτητικής αποφάσεως από συμβαλλόμενο στη Συμφωνία αυτή κράτος μπορεί να απαιτηθεί όχι μόνον από τα συμβαλλόμενα κράτη που εμπλέκονται άμεσα στην οικεία διαφορά, αλλά και από όλα τα άλλα συμβαλλόμενα στην εν λόγω Συμφωνία κράτη είναι ένα ζήτημα που παρουσιάζει κάποια πολυπλοκότητα και το οποίο δεν είχε ακόμη εξεταστεί από το Δικαστήριο όταν το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) εξέδωσε την επίμαχη απόφαση.

146 Επιπλέον, παρατηρείται ότι το περιεχόμενο της φράσεως «θίγονται από τις Συνθήκες», η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί από το Δικαστήριο.

147 Όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 78 και 79 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης και, συνακόλουθα, να παρεκκλίνουν από την αρχή της υπεροχής του, η οποία αποτελεί ένα από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης, δύναται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην έννομη τάξη της Ένωσης, θίγοντας την αποτελεσματικότητα του ενωσιακού δικαίου.

148 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 21 και 101 της παρούσας αποφάσεως, με την απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας και με την τελική απόφαση, η Επιτροπή υιοθέτησε μια ερμηνεία του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ αντίθετη προς εκείνη την οποία υιοθέτησε το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) με την επίμαχη απόφαση.

149 Εξάλλου, η ορθότητα της ερμηνείας την οποία υιοθέτησε η Επιτροπή αμφισβητήθηκε από τους επενδυτές προς στήριξη της προσφυγής τους ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωση της τελικής αποφάσεως, μολονότι η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου ακύρωσε την τελική απόφαση, πλην όμως όχι για τον λόγο ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ απέκλειε την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, αλλά επειδή η τελική απόφαση αντέβαινε στο άρθρο 108 ΣΛΕΕ. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της αιτήσεως αναιρέσεως που ασκήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το ζήτημα των συνεπειών του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.

150 Τρίτον, παρατηρείται ότι, όπως επισήμανε το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) με τις σκέψεις 29, 32, 91 και 94 της επίμαχης αποφάσεως, τόσο το High Court of England and Wales (ανώτερο δικαστήριο Αγγλίας και Ουαλίας) όσο και το Court of Appeal (εφετείο), στα οποία είχαν προηγουμένως προσφύγει οι επενδυτές, είχαν

αρνηθεί, στην υπό κρίση υπόθεση, να αποφανθούν επί του ζητήματος της εφαρμογής του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, για τον λόγο ότι το ζήτημα αυτό εκκρεμούσε ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης και, ως εκ τούτου, υπήρχε κίνδυνος εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων.

151 Τέταρτον, επισημαίνεται ότι το Nacka tingsrätt (πρωτοδικείο Nacka, Σουηδία), με απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2019, την οποία η Επιτροπή επικαλέστηκε με τις γραπτές παρατηρήσεις της στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), έκρινε ότι το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν είχε εφαρμογή στην εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως και, ως εκ τούτου, αρνήθηκε να εκτελέσει τη διαιτητική απόφαση στη Σουηδία, με την αιτιολογία ότι, όπως ακριβώς δεν θα μπορούσε, χωρίς να παραβεί το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και το άρθρο 4 παράγραφος 3, ΣΕΕ, να εκτελέσει εθνική δικαστική απόφαση που επιδικάζει αποζημίωση στους επενδυτές, κατά τον ίδιο τρόπο δεν μπορεί να εκτελέσει διαιτητική απόφαση που επιδικάζει αποζημίωση σε αυτούς.

152 Επιπλέον, κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της αποφάσεως του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), το ζήτημα της εκτελέσεως της διαιτητικής αποφάσεως εκκρεμούσε, όπως προκύπτει από τη διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022, Romatsa κ.λπ. (C-333/19, EU:C:2022:749), ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων, γεγονός το οποίο η Επιτροπή είχε ομοίως υπογραμμίσει με τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλε στο εν λόγω δικαστήριο.

153 Ως εκ τούτου, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, υπήρχαν επαρκή στοιχεία ικανά να δημιουργήσουν αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα οποία, λαμβανομένων υπόψη των συνεπειών της εν λόγω διατάξεως επί ενός εκ των ουσιωδών χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης και του κινδύνου εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων εντός της Ένωσης, θα έπρεπε να οδηγήσουν το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) στο συμπέρασμα ότι η ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως δεν είναι τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία.

154 Υπό τις συνθήκες αυτές, χωρίς να απαιτείται να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του βασίμου των λοιπών επιχειρημάτων που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της υπό κρίση αιτιάσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) όφειλε, ως εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, να υποβάλει ερώτημα στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος εσφαλμένης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, στην οποία, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 71 έως 84 της παρούσας αποφάσεως, κατέληξε πράγματι το εν λόγω δικαστήριο με την επίμαχη απόφαση [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Φόρος κινητών αξιών), C-416/17, EU:C:2018:811, σκέψη 113].

155 Κατά συνέπεια, για τον λόγο αυτόν και μόνον, πρέπει να γίνει δεκτή η τρίτη αιτίαση, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

Επί της τέταρτης αιτιάσεως, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

156 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η επίμαχη απόφαση ενέχει παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης, καθόσον διατάσσει τη Ρουμανία να παραβεί τις υποχρεώσεις της δυνάμει του δικαίου της Ένωσης οι οποίες απορρέουν από τη διαταγή αναστολής και από την απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας.

157 Πράγματι, αίροντας την αναστολή εκτέλεσης της διαιτητικής αποφάσεως την οποία είχαν διατάξει τα δικαστήρια των κατώτερων βαθμών δικαιοδοσίας του Ηνωμένου Βασιλείου που είχαν αποφανθεί επί της επίμαχης υποθέσεως, η διαιτητική απόφαση καθίστατο εκτελεστή. Επομένως, η απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει δυνατή την καταβολή της αποζημιώσεως που είχε καθοριστεί με την εν λόγω διαιτητική απόφαση. Το αποτέλεσμα αυτό αντιβαίνει ευθέως στην υποχρέωση αναστολής που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, όπως αυτή αποτυπώνεται στη διαταγή αναστολής και στην απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας.

158 Το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) δεν έλαβε επίσης υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, σκέψεις 62 και 63), κατά την οποία η επίκληση της απαγορεύσεως χορηγήσεως κρατικής ενισχύσεως που δεν έχει εγκριθεί δεόντως είναι δυνατή, προκειμένου να παρεμποδιστεί η εκτέλεση μη δυνάμενων να προσβληθούν αποφάσεων εθνικών δικαστηρίων που παραβιάζουν την απαγόρευση αυτή.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

159 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 95 και 97 της παρούσας αποφάσεως, δεδομένου ότι η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων στηρίζεται στην υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ, αφενός, των εθνικών δικαστηρίων και, αφετέρου, της Επιτροπής και του δικαστή της Ένωσης, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να απέχουν από την έκδοση αποφάσεων που συγκρούονται με απόφαση της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, ακόμη και αν η απόφαση αυτή έχει προσωρινό χαρακτήρα.

160 Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, αφενός, να κοινοποιούν στην Επιτροπή οποιοδήποτε μέτρο σκοπεί στη θέσπιση ή τροποποίηση ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, και, αφετέρου, συμφώνως προς το άρθρο 108, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ, να μη θέτουν σε εφαρμογή τέτοιο μέτρο ενόσω εκκρεμεί η έκδοση εκ μέρους του εν λόγω θεσμικού οργάνου τελικής αποφάσεως σχετικά με το μέτρο αυτό (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 56).

161 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μέτρο ενισχύσεως το οποίο τίθεται σε εφαρμογή κατά παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη διάταξη αυτή είναι παράνομο (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

162 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 108, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ απαγόρευση εκτελέσεως των σχεδίων ενισχύσεων έχει άμεσο αποτέλεσμα και ότι ο χαρακτήρας της επιβαλλόμενης από τη διάταξη αυτή απαγορεύσεως εκτελέσεως ως έχουσας άμεση εφαρμογή ισχύει για κάθε μέτρο ενισχύσεως που φέρεται ότι εκτελέστηκε χωρίς να έχει κοινοποιηθεί (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 88).

163 Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 96 της παρούσας αποφάσεως, απόκειται στα εθνικά δικαστήρια να συναγάγουν τις συνέπειες της παραβάσεως του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, όσον αφορά τόσο το κύρος των πράξεων εφαρμογής των μέτρων ενισχύσεως όσο και την ανάκτηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί κατά παράβαση της διατάξεως αυτής (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

164 Επομένως, τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να επιβάλουν την ανάκτηση παράνομης ενισχύσεως από τους δικαιούχους της (πρβλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 89 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

165 Ως εκ τούτου, στην περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται αιτήματος για την καταβολή παράνομης ενίσχυσης, οφείλει, κατ’ αρχήν, να απορρίψει το εν λόγω αίτημα (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, DOBELES HES, C-702/20 και C-17/21, EU:C:2023:1, σκέψη 121).

166 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, με την τελική απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι η καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική απόφαση, η οποία δεν της είχε κοινοποιηθεί, συνιστούσε κρατική ενίσχυση παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά. Μολονότι, ασφαλώς, η τελική απόφαση της Επιτροπής ακυρώθηκε με την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), εκκρεμούσε κατά της αποφάσεως αυτής του Γενικού Δικαστηρίου αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου.

167 Επιπλέον, όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 110 έως 113 της παρούσας αποφάσεως, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου δεν επηρέασε τη νομιμότητα της διαταγής αναστολής και της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας, με τις οποίες η Επιτροπή είχε επίσης κρίνει ότι η καταβολή της αποζημιώσεως που επιδικάστηκε με τη διαιτητική απόφαση συνιστούσε κρατική ενίσχυση παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και είχε διατάξει τη Ρουμανία να μην εκτελέσει τη διαιτητική αυτή απόφαση πριν από την έκδοση της τελικής της αποφάσεως.

168 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η επίμαχη απόφαση, διατάσσοντας την εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως, απαιτεί από τη Ρουμανία να καταβάλει την επιδικασθείσα με τη διαιτητική αυτή απόφαση αποζημίωση, κατά παράβαση της υποχρεώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ.

169 Κατά συνέπεια, η Ρουμανία βρίσκεται αντιμέτωπη με αντιφατικές αποφάσεις όσον αφορά την εκτέλεση της εν λόγω διαιτητικής αποφάσεως. Επομένως, η επίμαχη απόφαση όχι μόνο δεν διασφαλίζει την τήρηση της ως άνω διατάξεως, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 163 έως 165 της παρούσας αποφάσεως, αλλά αγνοεί την εν λόγω διάταξη, καθόσον διατάσσει ένα άλλο κράτος μέλος να την παραβεί.

170 Συναφώς, ουδεμία επιρροή ασκεί το γεγονός ότι το άρθρο 108, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ προβλέπει υποχρέωση σε βάρος του «ενδιαφερόμενου κράτους μέλους», ήτοι, κατ' αρχήν, του κράτους μέλους που καταβάλλει την ενίσχυση, εν προκειμένω, της Ρουμανίας.

171 Πράγματι, όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3, ΣΕΕ, στην οποία στηρίζεται η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, επέβαλλε στο Ηνωμένο Βασίλειο, και ιδίως στα εθνικά του δικαστήρια, να διευκολύνουν την εκ μέρους της Ρουμανίας τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, διότι άλλως η εν λόγω διάταξη θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας (πρβλ. απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, σκέψη 19).

172 Το ως άνω συμπέρασμα δεν αναιρείται ούτε από το γεγονός ότι η διαιτητική απόφαση κατέστη απρόσβλητη. Πράγματι, ο κανόνας περί αποκλειστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής προς εκτίμηση του συμβατού μιας κρατικής ενισχύσεως με την εσωτερική αγορά επιβάλλεται στην εσωτερική έννομη τάξη ως συνέπεια της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης. Το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει η εφαρμογή της αρχής του δεδικασμένου να εμποδίζει τα εθνικά δικαστήρια να αντλήσουν όλες τις συνέπειες της παραβάσεως του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, σκέψεις 62 και 63, και της 4ης Μαρτίου 2020, Buonotourist κατά Επιτροπής, C-586/18 P, EU:C:2020:152, σκέψεις 94 και 95).

173 Το δε άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ωσαύτως δεν δύναται να εμποδίσει την εφαρμογή του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 71 έως 84 της παρούσας αποφάσεως, το εν λόγω άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, δεν είχε εφαρμογή στη διαφορά της οποίας είχε επιληφθεί το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) και, κατά συνέπεια, οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων δεν μπορούσαν να μείνουν ανεφάρμοστοι εξαιτίας της τελευταίας αυτής διάταξης.

174 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτή η τέταρτη αιτίαση, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

175 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, με την επίμαχη απόφαση, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, καθώς και από το άρθρο 108, παράγραφος 3, το άρθρο 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, και το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127 παράγραφος 1, της Συμφωνίας αποχώρησης.

Επί των δικαστικών εξόδων

176 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, με την απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου), της 19ης Φεβρουαρίου 2020, στην υπόθεση Micula v Romania, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ καθώς και από το άρθρο 108, παράγραφος 3, από το άρθρο 267, πρώτο και τρίτο εδάφιο, και από το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 127, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, η οποία υιοθετήθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2019.**

2) **Καταδικάζει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)